

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr

14845

1. Obiekt

ZESPÓŁ MŁYNARSKI

2. Czas powstania

XVIII/XIX (?),
poł. XIX, ok. 1910

3. Miejscowość

SŁUPCA

4. Adres

62-400 Słupca, ul. Kleczewska 5
nr hipoteczny 2195/1 i 2196

5. Przynależność administracyjna

województwo wielkopolskie
powiat słupecki
ul. SŁUPCA

6. Poprzednie nazwy miejscowości

d. wieś Grobla,
Grobla Koszuty (pocz. XIX)

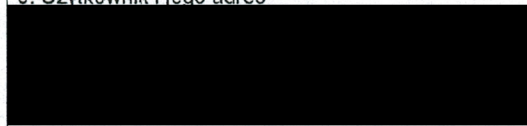
7. Przynależność administracyjna
przed 1 stycznia 1999 r.

województwo konińskie
gmina Słupca

8. Właściciel i jego adres

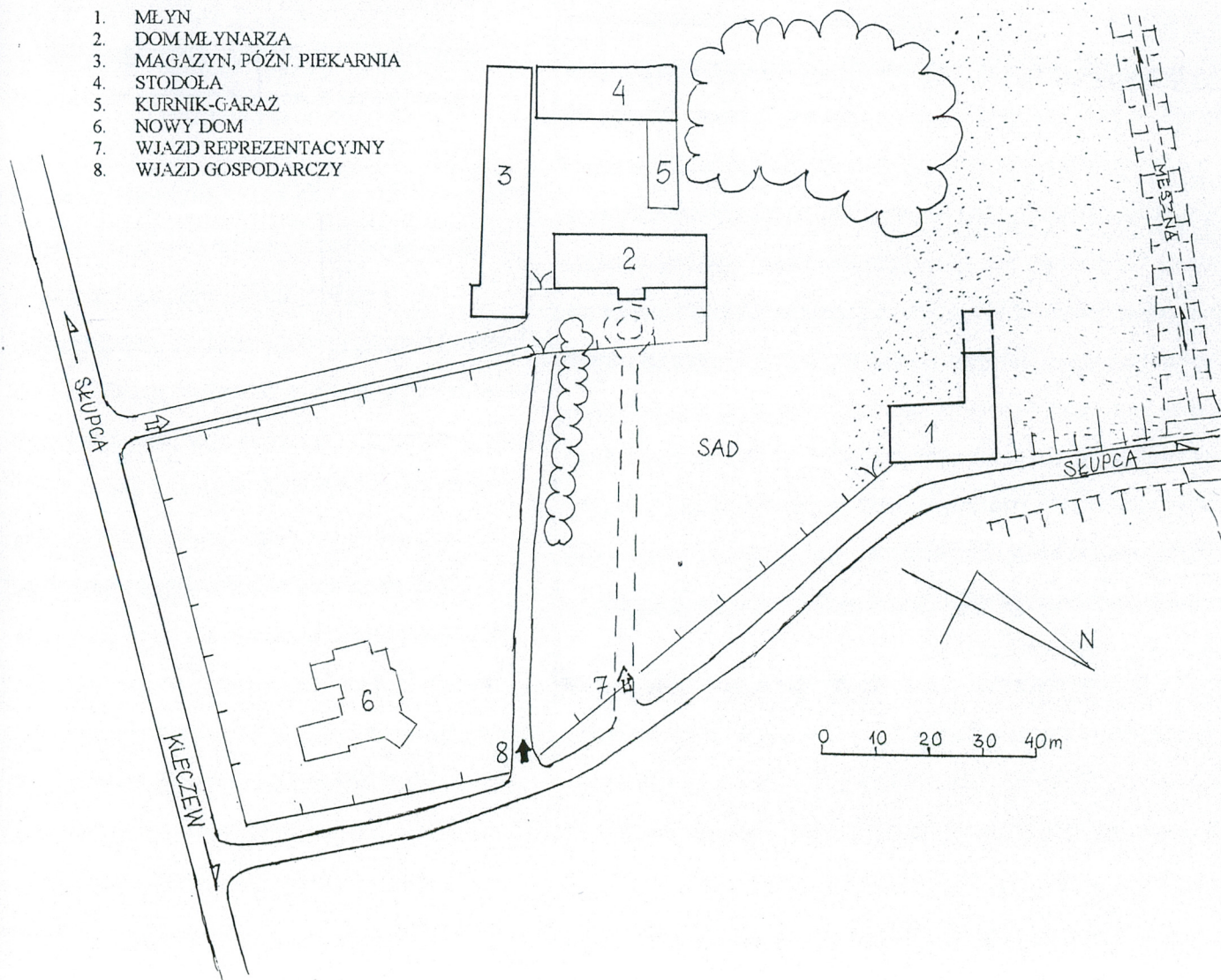

9. Użytkownik i jego adres

10. Rejestr zabytków

1. MŁYN
2. DOM MŁYNARZA
3. MAGAZYN, PÓŻN. PIEKARNIA
4. STODOŁA
5. KURNIK-GARAŻ
6. NOWY DOM
7. WJAZD REPREZENTACYJNY
8. WJAZD GOSPODARCZY

Dawna nazwa miejscowości – Grobla – oznacza wał ziemny spiętrzający wodę w rzece, m.in. w celu wykorzystania jej przez młyn. Tak więc początki miejscowości i młyna są ściśle ze sobą powiązane. Dzieje młyna wiążą się też z nie zachowanym do dziś folwarkiem Grobla, położonym po drugiej (pd.- wsch.) stronie szosy do Kleczewa.

Do końca XVIII w. folwark i młyn Grobla stanowiły zapewne własność klasztoru cystersów w Łądzie, bowiem w 1 poł. XIX w. obok innych dawnych posiadłości klasztoru weszły w skład dóbr rządowych Koszuty.

Najstarszym dokumentem potwierdzającym istnienie zabudowy w miejscu zespołu młynarskiego, na jaki natrafił autor nin. opracowania, jest mapa, obrazująca stan z lat 1816-1818.

Pierwotnie był to drewniany młyn wodny. Około **poł. XIX w.** (na niektórych ceglach wybita data 1841 – zapewne rok produkcji) z cegły tzw. „polówki” wybudowany został zachowany do dziś zespół, tj. młyn, dom młynarza, stodoła i magazyn.

c.d. na wkładce nr 1

SYTUACJA: Miasto Słupca leży na Równinie Wrzesińskiej, nad rzeką Meszną, ok. 60 km na wsch. od Poznania. Zespół młynarski – dziś w administracyjnych granicach miasta – leży na terenie d. wsi Grobla, ok. 1 km na wsch. od centrum Słupcy, 50 m na pn.-zach. od szosy Słupca-Kleczew, po pd.-zach. stronie starego traktu ze Słupcy do Kleczewa (ob. gruntowa droga łącząca szosę i miasto poprzez groblę na Mesznie). Od zach. i pd. otaczają go grunty rolne, od wsch. nowa zabudowa mieszkalna, a granicę pn.-zach. stanowi rzeka.

KOMPOZYCJA: Zespół młynarski składa się z dwóch zróżnicowanych funkcjonalnie części. Pierwszą stanowi młyn wraz z najbliższym otoczeniem, drugą oddalona od niego ok. 40 m na pd. zagroda młynarza. Całość założona na planie zbliżonym do trapezu. Obie części kompozycyjnie luźno ze sobą powiązane, w układzie diagonalnym (pn.-pd.), podporządkowane przebiegowi starego traktu Słupca-Kleczew – elewacje główne (pn.-wsch.) domu młynarza (2) oraz młyna (1) zwrócone w stronę traktu. Zagroda młynarza o kompozycji geometrycznej zwartej, na planie zbliżonym do kwadratu. Podwórze zabudowane ze wszystkich stron, pierwotnie od strony młyna (pn.zach.) otwarte. Oś symetrii zagrody o przebiegu pd.zach.-pn.wsch.; wyznaczają ją – reprezentacyjna droga dojazdowa (7-nie istniejąca), klomb (nie istniejący), dom (2) z centralnie usytuowanym 4-kolumnowym gankiem i stodoła (4) z umieszczonymi pośrodku wrotami. Oś symetrii zagrody jest jednocześnie jedną z osi widokowych zespołu, kolejna pokrywa się z diagonalną osią kompozycyjną zespołu (od pn.), trzecia przebiega na kierunku wsch.-zach. (od szosy kleczewskiej). Dominantą wysokościową zespołu jest młyn (1), zaś architektoniczną dom młynarza (2). Wnętrze urbanistyczne o charakterze krajobrazowym w sąsiedztwie młyna i architektonicznym w zagrodzie. Podłoga urbanistyczna łagodnie opadająca ku pn.zach. Stanowią ją posadzka z kamienia polnego w obrębie zagrody, sad, darń terenów nadrzecznych, drogi gruntowe i rzeka.

Młyn (1): Usytuowany tuż przy starym trakcie Słupca-Kleczew, na lewym brzegu Meszny, która dziś jest leniwym strumieniem. Fragmentarycznie ogrodzony drewnianym płotem od pn.wsch., z pozostałych stron posesji otwarta; od strony rzeki widoczne metalowe słupki – pozostałość ogrodzenia z lat 60-tych XX w. Wjazd od strony pn.-wsch., brama metalowa powojenna. W otoczeniu młyna teren porośnięty trawą z typowymi dla podmokłych terenów olchami.

c.d. na wkładce nr 1

<p>14. Kubatura</p> <p>patrz karta szczegółowa</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>całość - ok. 2 ha zagroda - 0,2 ha</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>młyn i zabudowania mieszkalno-gospodarcze</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>młyn i magazyn - nie użytkowane pozostała zabudowa - mieszkalno-gospodarcze</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>1953 - upaństwowienie młyna (1)</p> <p>1964 - rozbudowa domu młynarza (2)</p> <p>1975-1978 - remont domu (2) i stodoły (4)</p> <p>- budowa kurnika-garażu (5)</p> <p>1982 - rozbiórka dachu i trzeciej kondygnacji młyna (1)</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Zachowane wszystkie architektoniczne obiekty zespołu, ale w nie najlepszym stanie technicznym:</p> <p>młyn - częściowa ruina, brak dachu i trzeciej kondygnacji,</p> <p>dom młynarza - wymaga remontu (ściany, dach)</p> <p>magazyn - wymaga remontu (ubytki i pęknięcia ścian)</p> <p>stodoła - zadowalający stan techniczny</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>1/ Określenie nowej funkcji zespołu.</p> <p>2/ Odbudowa młyna.</p> <p>3/ Remont magazynu i domu młynarza, w tym rewaloryzacja przybudówek.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Fotografie archiwalne – archiwum SOZ w Koninie:

- 1/ Młyn, widok od str. pn.-zach., fot. W. Panek, 1980, nr 4713/72/80
- 2/ Dom młynarza, elewacja główna (pn.-wsch.), fot. T. Wujewski, 1982, nr 6665/68/82

22. Bibliografia

- 1/ Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, T.2 i 4, Warszawa 1881, 1883
- 2/ L.V.Jacques i St. Graeve, Przewodnik po Guberni Kaliskiej, Warszawa 1912
- 3/ Biała karta ewidencyjna młyna w Grobli Koszutskiej, opr. T. Skorupka, 1988, archiwum SOZ w Koninie
- 4/ Ekspertyza techniczna byłego młyna wodnego-mechanicznego w Słupcy-Grobli, opr. J. Ratajczak, 1985, archiwum UM w Słupcy

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania)

- 1/ Karta Traktów z Warszawy do [redacted] i Koła do Kalisza, 1816-1818, wyk. L.Heilmair (AGAD)
- 2/ Topograficzna Karta Królestwa Polskiego, wyd. 2, Warszawa 1864 (stan na 1839), 1:126 000, Biblioteka UAM w Poznaniu
- 3/ Mapa dróg węzła słupeckiego, 1882 (AGAD)
- 4/ Niemiecka mapa sztabowa, 1940, 1:25 000, Instytut Zachodni w Poznaniu
- 5/ Mapa topograficzna Polski, 1967 (stan na ok. 1960), 1:25 000, archiwum SOZ w Koninie

24. Uwagi różne

Informacje ustne uzyskane od p. [redacted] zam. Koszuty, 62-400 Słupca

25. Opracował

tekst Jolanta Stefaniak 2000

plany, rysunki Jolanta Stefaniak 2000

zdjęcia fotograficzne Jolanta Stefaniak 2000

miejsce przechowywania negatywów: MNR i PR-S w Szreniawie

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

5 wkładek

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
SŁUPCA, UL. KLECZEWSKA	ZESPÓŁ MŁYNARSKI	OPIS, SPIS FOTOGRAFII, PLAN ORIENTACYJNY

c.d. punktu 12 Pierwszym znanym z nazwiska właścicielem zespołu, po konfiskacie dóbr klasztornych, był G. Sydowy (Zidow).

Na pocz. XX w. zespół młynarski zakupił Edward Jezierski, który ok. 1910 r. zmienił zasilanie młyna na motorowo-wodne, rozbudował dom, przebudował magazyn i uruchomił w nim piekarnię. W latach 1931 – 1933 zespół przeszedł na własność Stanisława Litko. Kolejnym właścicielem zespołu został Stanisław Cegielski (1933). Zakupiona przez niego osada młynarska liczyła ok. 30 ha, w tym 6 ha stawów. Na czas II wojny światowej młyn przeszedł pod zarząd niemiecki. Po zakończeniu wojny Stanisław Cegielski zmodernizował młyn, montując nowy silnik napędzany parą z pieca koksowego.

W roku 1953 młyn został upaństwowiony – do 1971 r. podlegał Rejonowemu Przedsiębiorstwu Młynów Gospodarczych w Gnieźnie, a następnie Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Strzałkowie. Stan techniczny obiektu systematycznie się pogarszał. Po demontażu urządzeń mechanicznych (ok. 1958) młyn służył jako magazyn, a w roku 1979 ogłoszono przetarg na jego rozbiórkę. Po rozebraniu trzeciej kondygnacji okazało się, że odzysk materiału jest znikomy; odtąd obiekt pozostaje w stanie częściowej ruiny. W końcu lat 80-tych wnuk przedwojennego właściciela, [REDAKTOWANO] odkupił obiekt nie bacząc na jego stan techniczny. Zabudowania zagrody młynarza pozostały w rękach rodziny Cegielskich. Po śmierci [REDAKTOWANO] stały się własnością ich dzieci – [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] a obecnie należą do wnuków – [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO]. Około roku 1964 dokonano kolejnej rozbudowy domu młynarza, a w latach 1975-1978 wyremontowano dom i stodołę oraz wybudowano kurnik-garaż.

c.d. punktu 13 Młyn (1) – budynek murowany z cegły, nie tynkowany, na planie litery L, pierwotnie korpus główny 3-kondygnacyjny, nakryty dwuspadowym dachem, pozostała część parterowa z wysokim podpiwniczeniem, ob. brak dachu i trzeciej kondygnacji, część parterowa w połowie rozebrana (opis szczegółowy patrz bibliografia pkt 3).

Zagroda młynarza: Położona na niewielkim wzniesieniu, ok. 40 m na pd od młyna i ok. 70 m na pd.zach. od starego traktu Słupca-Kleczew. Zachowane wszystkie tworzące ją pierwotnie obiekty, tj. dom młynarza (2), stodoła (4) i magazyn (3). Pierwotna kompozycja zakłócona wprowadzeniem zabudowy mieszkalnej (6) w części pd.-wsch. oraz dobudowie kurnika-garażu (5), zamykającego podwórze gospodarcze od pn.-zach. Wg relacji p. Wacława Cegielskiego pierwotnie reprezentacyjna droga dojazdowa (7), dziś nie istniejąca, prowadziła od starego traktu (pn.-wsch.) na osi domu młynarza (2), przed gankiem obiegając kolisty klomb. Obecnie teren przed domem zajmuje sad. Droga (8) zachowana na pd.-wsch. od reprezentacyjnego wjazdu, po stronie pn.-zach. obsadzona robiniami akacjowymi, miała znaczenie gospodarcze. Dziś i ona straciła znaczenie, główny dojazd do zagrody prowadzi od szosy kleczewskiej (pd.-wsch.).

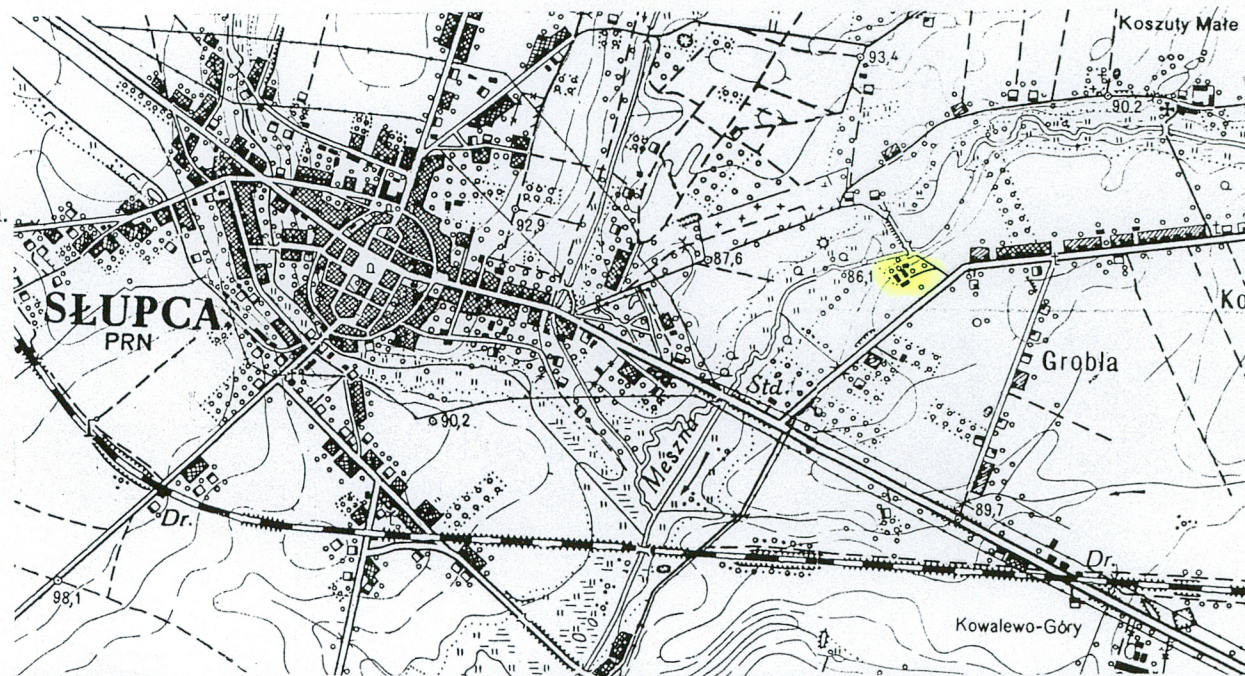
Dom młynarza (2) - murowany z cegły i gliny, otynkowany, parterowy z facjatką; wysoki dach dwuspadowy kryty dachówką na korpusie głównym oraz jednospadowe, płaskie kryte papą na przybudówkach. Elewacja główna (pn.-wsch.) symetryczna, pierwotnie 5-osiowa, ob. zakłócona dodatkowym oknem w części dobudowanej od pd.-wsch., pośrodku 4-kolumnowy ganek nakryty dwuspadowym daszkiem i jednoosiowa wybudówka w dachu zwieńczona trójkątnym naczółkiem. Detal architektoniczny zachowany fragmentarycznie – opaski i parapety otworów okiennych, gzymsy.

Magazyn (3) - trudno określić jego pierwotną funkcję. Użytkowany był jako magazyn, pomieszczenie inwentarskie, a w pocz. XX w. funkcjonował jako piekarnia (część pn.-wsch. – duże okna), ob. nie użytkowany. Zachowany kształt architektoniczny stanowi wynik przebudowy dokonanej w pocz. XX w. (widoczne ślady nadbudowy). Murowany z cegły, otynkowany tylko od podwórza (pn.-zach.), jednokondygnacyjny, z dachem jednospadowym krytym papą. Elewacje nieregularne, od szosy kleczewskiej (pd.-wsch.) nieliczne otwory okienne różnej wielkości, od podwórza w części pd.-zach. 6 otworów drzwiowych, a w pn.-wsch. duże okna (d. piekarnia).

Stodoła (4) - murowana z cegły, ściany w części pn.-zach. wymienione w trakcie remontu przeprowadzonego w latach 1975-1978, ob. cegła i beton komórkowy; dach dwuspadowy kryty papą. Pojedyncze wrota drewniane na osi, od strony pd.-zach. zamknięte łukiem odcinkowym, od pogwórza (pn.-wsch.) zamknięte prosto. Do części pn.-zach. stodoły, od strony podwórza, w latach 1975-1978 dobudowany budynek gospodarczy pełniący m.in. funkcję kurnika i garażu (5).

SPIS FOTOGRAFII:

1. Młyn (1) – widok od pn.-zach., stan w 1980 r.
2. Dom młynarza (2) – elewacja główna, stan w 1982 r.
3. Widok na zespół od pd.
4. Widok na zagrodę młynarza od pn.-wsch.
5. Widok na zagrodę młynarza z drogi dojazdowej (8) od wsch.
6. Dom młynarza (2) – elewacja od podwórza (pd.-zach.)
7. Dom młynarza (2) – elewacja główna (pn.-wsch.)
8. Dom młynarza (2) – ganek
9. Młyn (1) – widok od wsch.
10. Młyn (1) – elewacja pd.
11. Młyn (1) – elewacja pn.-wsch.
12. Magazyn (3) – okno w elewacji pd.-wsch.
13. Stodoła (4) – elewacja pd.-zach.
14. Stodoła (4) – elewacja od podwórza (pn.-wsch.)
15. Magazyn (3) – elewacja pd.-wsch.
16. Magazyn (3) – elewacja od podwórza (pn.-zach.)
17. Magazyn (3) – elewacja pn.-wsch.

1. Miejscowość

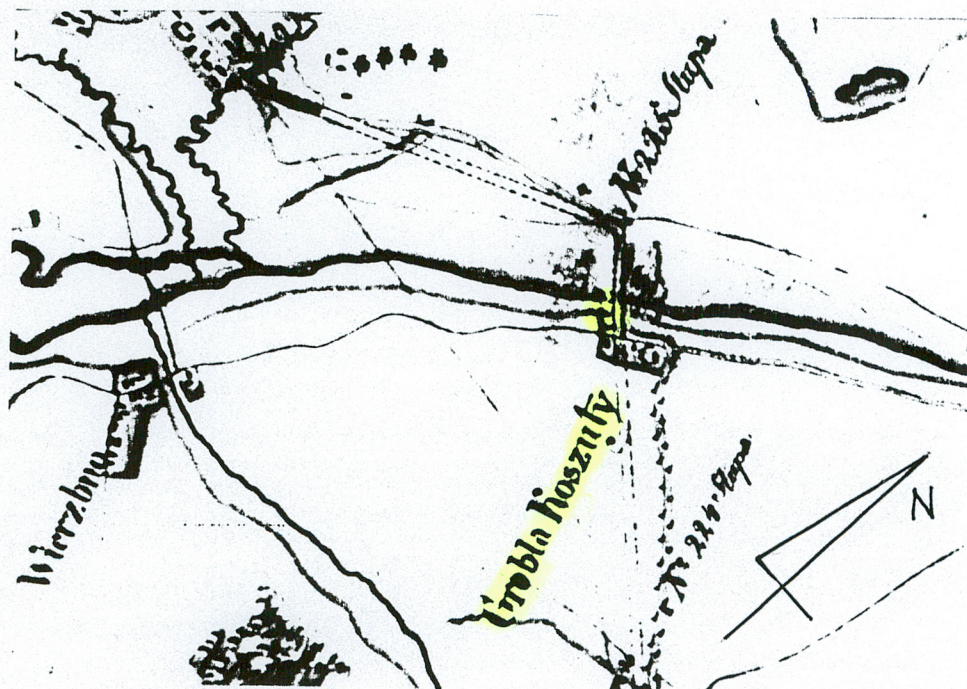
2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

SŁUPCA, UL. KLECZEWSKA

ZESPÓŁ MŁYNARSKI

MAPY ARCHIWALNE

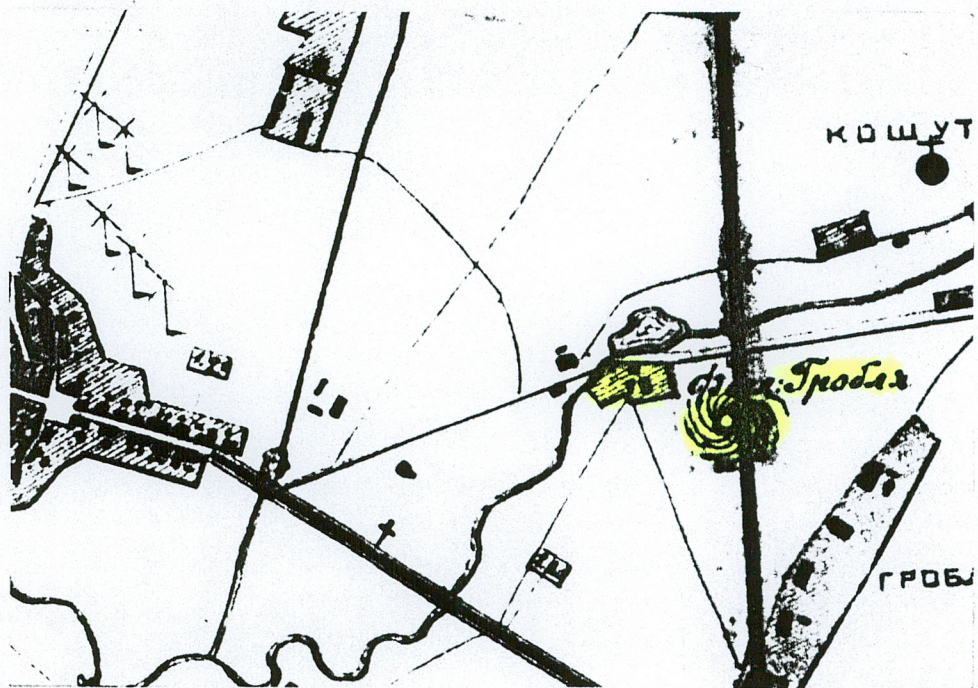
1816 - 1818

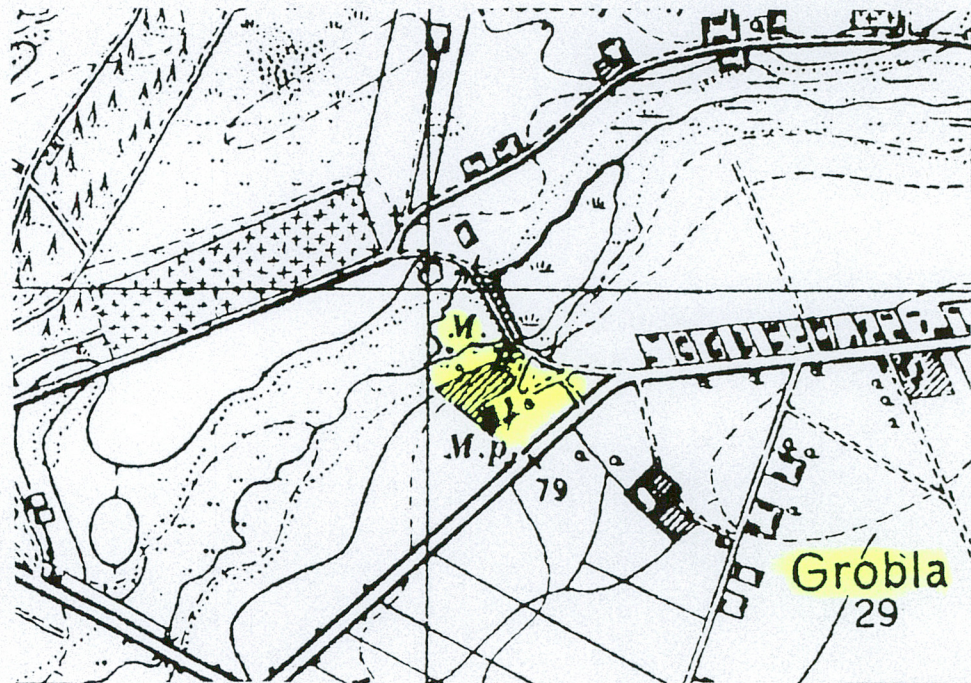
1839

Wkładkę założył: Jolanta Stefaniak 2000

Miejsce przechowywania negatywów: MNR i PR-S w Szreniawie

1882

1940

1. Miejscowość

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

SŁUPCA, UL. KLECZEWSKA

ZESPÓŁ MŁYNARSKI

FOTOGRAFIE

1.

2.

Wkładkę założył: Jolanta Stefaniak 2000

Miejsce przechowywania negatywów: MNR i PR-S w Szreniawie

3.

4.

5.

6.

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
SŁUPCA, UL. KLECZEWSKA	ZESPÓŁ MŁYNARSKI	FOTOGRAFIE

7.

8.

Wkładkę założył: Jolanta Stefaniak 2000

Miejsce przechowywania negatywów: MNR i PR-S w Szreniawie

9.

10.

11.

12.

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
SŁUPCA, UL. KLECZEWSKA	ZESPÓŁ MŁYNARSKI	FOTOGRAFIE

13.

14.

Wkładkę założył: Jolanta Stefaniak 2000

Miejsce przechowywania negatywów: MNR i PR-S w Szreniawie

15.

16.

17.